A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2024. október 4.*

„Előzetes döntéshozatal – 1169/2011/EU rendelet – A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása – A 2. cikk (2) bekezdésének n), o) és p) pontja, valamint 7., 9. és 17. cikk – Az élelmiszerek nevével kapcsolatos tisztességes gyakorlatok – Előírt nevek, szokásos nevek és leíró nevek – Élelmiszer alkotóelemeinek vagy összetevőinek helyettesítése – A 38. cikk (1) bekezdése – Egyedileg harmonizált tárgykörök – A húsra utaló elnevezéseknek növényi fehérjéket tartalmazó termék megjelölésére való használatát tiltó nemzeti intézkedések”

A C-438/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Conseil d’État (államtanács, Franciaország) a Bírósághoz 2023. július 13-án érkezett, 2023. július 12-i határozatával terjesztett elő

a **Protéines France**,

az **Union végétarienne européenne (EVU)**,

az **Association végétarienne de France (AVF)**,

a **Beyond Meat Inc**.

és

a **Ministre de l’Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique**

között,

a **77 Foods SAS**,

a **Les Nouveaux Fermiers SAS**,

az **Umiami SAS**,

a **NxtFood SAS**,

a **Nutrition et santé SAS**,

az **Olga SAS**

* Az eljárás nyelve: francia.

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök, F. Biltgen, N. Wahl (előadó), J. Passer és M. L. Arastey Sahún bírák,

főtanácsnok: T. Ćapeta,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Protéines France, a 77 Foods SAS, a Les Nouveaux Fermiers SAS, az Umiami SAS, a NxtFood SAS, a Nutrition et santé SAS és az Olga SAS képviseletében G. Hannotin avocat,

– az Union végétarienne européenne (EVU) képviseletében A. Aubert avocate,

– a Beyond Meat Inc. képviseletében C. Dupeyron avocate, M. R. Oyarzabal Arigita abogada és B. Van Vooren advocaat,

– a görög kormány képviseletében V. Karra, E. Leftheriotou és A. Vasilopoulou, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében G. Bain és B. Fodda, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmeri, meghatalmazotti minőségben, segítői: M. Cherubini és P. Gentili avvocati dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében F. Clotuche-Duvieusart és B. Rous Demiri, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. szeptember 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (HL 2011. L 304., 18. o.; helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.; HL 2023. L 142., 41. o.), és különösen annak 7., 17. és 38. cikkének, valamint VI. melléklete A. része 4. pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészről a Protéines France, az Union végétarienne européenne (EVU), az Association végétarienne de France (AVF) és a Beyond Meat Inc., valamint másrészről a ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique (gazdasági, pénzügyi, valamint az ipari és a digitális szuverenitásért felelős minisztérium, Franciaország) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya a décret n° 2022–947, du 29 juin 2022, relatif à l'utilisation de certaines dénominations employées pour désigner des denrées comportant des protéines végétales (a növényi fehérjét tartalmazó élelmiszerek megjelölésére alkalmazott egyes nevek használatáról szóló, 2022. június 29-i 2022–947. sz. rendelet (JORF, 2022. június 30., 3. sz. szöveg) jogszerűsége.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 178/2002/EK rendelet

3 Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (HL 2002. L 31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.) „Az »élelmiszer« fogalma" című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában az »élelmiszer« minden olyan feldolgozott, részben feldolgozott vagy feldolgozatlan anyagot vagy terméket jelent, amelyet emberi fogyasztásra szánnak, illetve amelyet várhatóan emberek fogyasztanak el.

[…]"

4 E rendelet 3. cikkének 1. pontja a következőképpen határozza meg az „élelmiszerjog" fogalmát:

„E rendelet alkalmazásában:

1. élelmiszerjog: általában az élelmiszerekre és különösen az élelmiszerek biztonságára vonatkozó, a Közösségben vagy az egyes tagállamokban elfogadott törvények, rendeletek és közigazgatási rendelkezések; […]"

5 Az említett rendelet 8. cikke értelmében:

„[…] Az élelmiszerjog a fogyasztók érdekeinek védelmét szolgálja, és lehetővé teszi a fogyasztott élelmiszerek megfelelő tájékoztatás alapján történő kiválasztását. Célja továbbá a következők megelőzése:

a) csalárd vagy megtévesztő gyakorlat alkalmazása;

b) élelmiszerek hamisítása; valamint

c) a fogyasztót félrevezető egyéb módszerek alkalmazása."

6 Ugyanezen rendelet 17. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok betartatják az élelmiszerjogot, illetve felügyelik és ellenőrzik, hogy az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozók a termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában eleget tesznek-e az élelmiszerjog követelményeinek.

[…]

A tagállamok meghatározzák az élelmiszer- és takarmánytörvény megszegésére vonatkozó intézkedések és büntető rendelkezések szabályait. Az intézkedések és büntető rendelkezések hatékonyak, arányosak és van visszatartó erejük.”

A 853/2004/EK rendelet

7 Az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról szóló, 2004. április 29-i 853/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 139., 55. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 45. kötet, 14. o.) I. melléklete a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

1. Hús

1.1. »Hús«: az […] állatok élelmezési célra alkalmas részei […]

[…]

1.14. »Csontokról mechanikusan lefejtett hús« vagy »MSM«: olyan termék, amelyet a csontozást követően a friss, húsos csontokról vagy a bontott baromfiról mechanikai eszközökkel úgy nyernek, hogy az izomrostszerkezet sérül vagy módosul.

1.15. »Előkészített hús«: friss hús, beleértve az apróra darabolt húst, amelyhez élelmiszereket, fűszereket vagy adalékanyagokat adtak hozzá, vagy amelyen olyan eljárásokat végeztek, amelyek nem voltak elegendőek a hús belső izomrostszerkezetének módosításához, és így a friss hús jellemzőinek megszüntetéséhez.

[…]

3. Halászati termékek

3.1. »halászati termék«: valamennyi vadon élő vagy tenyésztett, tengeri vagy édesvízi állat (kivéve az élő kagylókat, az élő tüskésbőrűeket, az élő tengeri csigákat, valamint minden emlőst, hüllőt és békát), beleértve azok minden ehető formáját, részét és a belőlük készült összes terméket.

[…]

7. Feldolgozott termékek

7.1. »Húskészítmények«: feldolgozott termékek, amelyek a hús feldolgozásából vagy az ilyen feldolgozott termékek további feldolgozásából származnak, és amelyek vágási felülete azt mutatja, hogy a termék már nem rendelkezik a friss hús tulajdonságaival.

[…]”

Az 1169/2011 rendelet

8 Az 1169/2011 rendelet (1) és (3) preambulumbekezdése szerint:

„(1) A[z EUMSZ] 169. cikke előírja, hogy az [Európai] Uniónak a[z EUMSZ 114. cikk] alapján elfogadott intézkedésekkel hozzá kell járulnia a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához.

[…]

(3) A fogyasztók magas szintű egészségvédelmének megvalósítása és a tájékoztatáshoz való jogának biztosítása érdekében biztosítani kell, hogy megfelelő tájékoztatáshoz jussanak az általuk fogyasztott élelmiszerekkel kapcsolatosan. […]”

9 E rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ez a rendelet alapul szolgál az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosításához, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában és tájékoztatási igényeikben kialakult különbségeket, ugyanakkor biztosítva a belső piac zökkenőmentes működését.”

10 Az említett rendelet 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendelet alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

a) az »élelmiszer« […] fogalomnak a [178/2002 rendelet] 2. cikkében […] szereplő meghatározása;

[…]

f) a »hús«, »csontokról mechanikusan lefejtett hús«, »előkészített hús«, »halászati termék« és »húskészítmények« fogalmaknak a [853/2004] rendelet I. mellékletének 1.1., 1.14., 1.15., 3.1. és 7.1. pontjában foglalt meghatározása;

[…]

(2) A következő fogalommeghatározásokat szintén alkalmazni kell:

[…]

f) »összetevő«: minden anyag vagy termék, beleértve az aromákat, az élelmiszer-adalékanyagokat és élelmiszerenzimeket is, vagy összetett összetevő bármely összetevőjét is, amelyet élelmiszer előállításánál vagy elkészítésénél használnak fel, és a késztermékben még jelen van, akár módosult formában is; […]

[…]

n) »előírt név«: egy élelmiszernek a rá alkalmazandó uniós rendelkezésekben előírt neve, vagy ilyen uniós rendelkezések hiányában az abban a tagállamban alkalmazandó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezésekben előírt név, amellyel [helyesen: amelyben] az élelmiszert a végső fogyasztónak vagy a vendéglátóknak, illetve közétkeztetőknek értékesítik;

o) »szokásos név«: az élelmiszer értékesítésének helye szerinti tagállamban az élelmiszer neveként a fogyasztók által elfogadott név, amely név nem igényel további magyarázatot;

p) »leíró név«: az élelmiszerről és szükség szerint annak felhasználásáról leírást adó név, amely kellően világos ahhoz, hogy a fogyasztó megismerhesse annak valódi jellegét, és megkülönböztethesse más termékektől, amelyekkel esetleg össze lehetne téveszteni;

q) »elsődleges összetevő«: valamely élelmiszer olyan összetevője vagy összetevői, amelyek az adott élelmiszer több mint 50%-át teszik ki, vagy amelyet a fogyasztó rendszerint az adott élelmiszer nevével azonosít, és amely esetében legtöbbször mennyiségi jelölés szükséges;

[…]”

11 Ugyanezen rendelet 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, különösen:

a) az élelmiszer jellemzői és különösen annak jellege, azonossága, tulajdonságai, összetétele, mennyisége, eltarthatósága, származási országa vagy eredetének helye, előállításának vagy termelésének módja tekintetében;

d) oly módon, hogy a termék megjelenése, a leírás vagy a képi ábrázolások a fogyasztó számára egy bizonyos élelmiszer vagy összetevő jelenlétét sugallják, noha valójában az élelmiszer egyik természetes alkotóelemét vagy szokásosan felhasznált összetevőjét más alkotóelemmel, illetve összetevővel helyettesítették.

(2) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásnak pontosnak, egyértelműnek és a fogyasztók számára könnyen érthetőnek kell lennie.

[…]

(4) Az (1), (2) és (3) bekezdést az alábbiakra is alkalmazni kell:

a) reklámozás;

b) az élelmiszerek megjelenítése, különösen formájuk, megjelenésük vagy csomagolásuk, a használt csomagolóanyagok, elrendezésük módja és kiállításuk kellékei.”

12 Az 1169/2011 rendelet 8. cikke értelmében:

„(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásért felelős élelmiszer-vállalkozó az a vállalkozó, akinek neve vagy cégneve alatt az élelmiszert forgalomba hozzák […]

(2) Az élelmiszerekkel kapcsolatos információkért felelős élelmiszer-vállalkozónak biztosítania kell, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás feltüntetése és pontossága megfeleljen az

élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó alkalmazandó jogszabályoknak és a vonatkozó nemzeti előírásoknak.

[…]”

13 Az 1169/2011 rendelet 9. cikke a címének megfelelően „A kötelező adatok felsorolását” tartalmazza, és ezen adatok között e cikk (1) bekezdésének a) pontjában szerepel „az élelmiszer neve”, e bekezdés b) pontjában pedig „az összetevők felsorolása”.

14 Az említett rendelet 17. cikke értelmében:

„(1) Az élelmiszer megnevezése annak előírt neve. Ilyen név hiányában az élelmiszer megnevezése a szokásos neve, vagy amennyiben nincs szokásos neve, vagy a szokásos nevét nem használják, az élelmiszer leíró nevét kell feltüntetni.

(2) A forgalomba hozatal helye szerinti tagállamban megengedett az élelmiszer azon nevének használata, amely alatt a terméket az előállítás helye szerinti tagállamban jogszerűen gyártják és forgalomba hozzák. Ha azonban e rendelet egyéb rendelkezéseinek, különösen a 9. cikkben szereplő rendelkezéseknek az alkalmazása nem tenné lehetővé, hogy a forgalomba hozatal helye szerinti tagállam fogyasztói megismerjék az élelmiszer valódi jellegét, és azt megkülönböztessék más élelmiszerektől, amelyekkel esetleg össze lehetne téveszteni, az élelmiszer nevét más leíró tájékoztatásnak kell kísérnie, amelynek az élelmiszer neve közelében kell megjelennie.

[…]

(5) Az élelmiszer nevére vonatkozó külön rendelkezéseket és az azt kísérő adatokat az VI. melléklet állapítja meg.”

15 Ugyanezen rendelet 38. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az e rendelet által egyedileg harmonizált tárgykörökben a tagállamok nem fogadhatnak el és nem tarthatnak fenn nemzeti intézkedéseket, kivéve, ha azt uniós jog megengedi. Az ilyen nemzeti intézkedések nem gátolhatják az áruk szabad mozgását, és ezek következtében a más tagállamokból érkező élelmiszertermékeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti.

(2) A tagállamok a 39. cikk sérelme nélkül az e rendelet által egyedileg nem harmonizált kérdésekre vonatkozóan elfogadhatnak nemzeti intézkedéseket, feltéve, hogy azok nem tiltják, akadályozzák vagy korlátozzák az e rendelet előírásainak megfelelő áruk szabad mozgását.”

16 Ugyanezen rendeletnek az „Élelmiszer neve és kísérő elemek” című VI. melléklete „Az élelmiszer nevét kísérő kötelező elemek” című A. részének 4. pontjában a következőket írja elő:

„Az olyan élelmiszerek esetében, amelyeknél a fogyasztók feltételezése szerint szokásosan vagy természetes módon jelen lévő valamely alkotóelemet vagy összetevőt más alkotóelemmel vagy összetevővel helyettesítették, a jelölésen – az összetevők felsorolásán kívül – egyértelműen meg kell nevezni a helyettesítésre részben vagy egészben használt alkotóelemet vagy összetevőt:

a) a termék megnevezésének közvetlen közelében; és

b) a termék megnevezésére használt betűméret legalább 75%-át kitevő, x magasságú betűméretet használva, amely az e rendelet 13. cikkének (2) bekezdésében előírt legkisebb megengedett betűméretnél nem kisebb.”

A francia jog

A fogyasztóvédelmi törvénykönyv

17 A code de la consommationnak (fogyasztóvédelmi törvénykönyv) a loi nº 2020–699, du 10 juin 2020, relative à la transparence de l’information sur les produits agricoles et alimentaires (a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó információk átláthatóságáról szóló, 2020. június 10-i 2020–699. sz. törvény (JORF, 2020. június 11., 1. sz. szöveg) 5. cikkével beiktatott L. 412-10. cikke a következőket írja elő:

„[…] Az állati eredetű élelmiszerek megjelölésére használt nevek nem használhatók növényi fehérjéket tartalmazó élelmiszerek leírására, forgalmazására vagy reklámozására. A rendelet meghatározza a növényi fehérjék azon arányát, amely felett ilyen név nem használható. E rendelet meghatározza továbbá a jelen cikk alkalmazásának részletes szabályait, valamint a meg nem felelés esetén kiszabható szankciókat.”

A 2022/947 rendelet

18 A francia hatóságok az előző pontban említett rendelkezés alapján elfogadták a 2022–947. sz. rendeletet.

19 E rendelet 1. cikkének első bekezdése értelmében e rendeletet „a belföldön előállított, növényi fehérjét tartalmazó élelmiszerekre” kell alkalmazni.

20 E rendelet 2. cikke értelmében:

„Tilos növényi fehérjét tartalmazó feldolgozott termék megjelölésére használni a következőket:

1. olyan előírt név, amelynek esetében az érintett élelmiszer összetételét meghatározó szabályok nem írják elő növényi fehérjék hozzáadását;

2. állatfajok és állatfajcsoportok nevére, állati morfológiára vagy állati anatómiára utaló név;

3. a hentesárukra vagy a halászati termékekre vonatkozó sajátos terminológiát használó név;

4. valamely állati eredetű élelmiszernek a kereskedelmi felhasználást megjelenítő neve.”

21 E rendelet 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 2. cikk rendelkezéseitől eltérve állati eredetű élelmiszer neve használható:

1. olyan állati eredetű élelmiszerekre, amelyek meghatározott arányban tartalmaznak növényi fehérjét, amennyiben e növényifehérje-tartalmat jogszabály írja elő, vagy azt a jelen rendelet mellékletében szereplő lista említi;

[…]”

22 A 2022–947. sz. rendelet 5. cikke értelmében:

„Az Európai Unió más tagállamában vagy Törökországban jogszerűen előállított vagy forgalomba hozott, illetve az Európai Gazdasági Térségről szóló [1992. május 2-i] megállapodásban [(HL 1994. L 1., 3. o.)] részes más államban jogszerűen előállított termékekre nem vonatkoznak a jelen rendelet követelményei.”

23 E rendelet 6. cikke a következőket írja elő:

„Tilos értékesítés vagy ingyenes szétosztás céljából birtokolni, árusítani, értékesíteni vagy ingyenesen szétosztani olyan élelmiszereket, amelyek nem felelnek meg a jelen rendeletben meghatározott szabályoknak.”

24 E rendelet 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A jelen rendelet 6. cikkében foglalt rendelkezések bármely megsértése természetes személy esetében legfeljebb 1500 euró, jogi személy esetében pedig legfeljebb 7500 euró összegű közigazgatási bírsággal sújtható. […]”

25 E rendelet a 8. cikke értelmében 2022. október 1-jén lépett hatályba.

26 A 2022–947. sz. rendelet melléklete felsorolja azon állati eredetű élelmiszerek neveit, amelyek növényi fehérjéket tartalmazhatnak, valamint meghatározza, hogy azon élelmiszerek, amelyekre e neveket használják, legfeljebb milyen arányban tartalmazhatnak növényi fehérjéket.

A 2024–144. sz. rendelet

27 A décret n° 2024–144, du 26 février 2024, relatif à l’utilisation de certaines dénominations employées pour désigner les denrées alimentaires comportant des protéines végétales (a növényi fehérjét tartalmazó élelmiszerek megjelölésére alkalmazott egyes nevek használatáról szóló, 2024. február 26-i 2024–144. sz. rendelet (JORF, 2024. február 27., 15. sz. szöveg) 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„[…] tilos növényi fehérjét tartalmazó feldolgozott termék leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához felhasználni a következőket:

1. Olyan előírt név, amelynek esetében az érintett élelmiszer összetételét meghatározó szabályok nem írják elő növényi fehérjék hozzáadását;

2. Állatfajok és állatfajcsoportok nevére, állati morfológiára vagy állati anatómiára utaló név;

3. Az I. mellékletben foglalt listán említett kifejezéseket tartalmazó név.”

28 A 2024–144. sz. rendelet a 8. cikke értelmében 2024. május 1-jén lépett hatályba.

29 E rendelet 9. cikke szerint:

„A 2022–947. sz. rendelet […] hatályát veszti.”

30 A 2024–144. sz. rendelet I. mellékletében foglalt lista a következő neveket tartalmazza:

„– Filet [filé];

– Faux filet [hátszín];

– Rumsteck [fartő];

– Entrecôte [borda];

– Aiguillette baronne [véknya];

– Bavette d'Aloyau;

– Onglet [koronahús];

– Hampe [rekeszizom-hártya];

– Bifteck [bifsztek];

– Basse côte [rostélyos];

– Paleron [lapocka];

– Flanchet [hasaalja]

– Steak;

– Escalope [hússzelet];

– Tendron [szegyhús];

– Grillade [rostonsült];

– Longe [karaj];

– Travers [oldalas];

– Jambon [sonka];

– Boucher/Bouchère [hentes];

– Charcutier/Charcutière [húsfeldolgozó]."

31 E rendelet II. melléklete felsorolja az azon állati eredetű élelmiszerek megjelölésére engedélyezett kifejezéseket, amelyek növényi fehérjéket tartalmazhatnak, valamint meghatározza, hogy azon élelmiszerek, amelyekre e kifejezéseket használják, legfeljebb milyen arányban tartalmazhatnak növényi fehérjéket.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

32 2022. július 18-án a Protéines France, amely a növényi fehérjék francia piacán tevékenykedő vállalkozások érdekeit képviseli, keresetet indított a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) – azaz, a kérdést előterjesztő bíróság – előtt a 2022–947. sz. rendelet megsemmisítése iránt.

33 E bíróság – ideiglenes intézkedésről határozó bíróként eljárva – a 2022. július 27-i végzésével az e rendelet 2. cikkének (3) és (4) bekezdésében előírt intézkedések tekintetében felfüggesztette e rendelet végrehajtását.

34 Az említett bíróság a Protéines France kérelmeinek támogatására irányuló több beavatkozási kérelemnek is helyt adott.

35 2022. augusztus 30-án és október 21-én az EVU és az AVF, amelyek a vegetarianizmust népszerűsítik – az előbbi az Unióban, míg az utóbbi Franciaországban –, valamint a növényi fehérjékből készült termékeket előállító és forgalmazó Beyond Meat szintén az említett bírósághoz fordultak a 2022–947. sz. rendelet megsemmisítése iránt.

36 A kérdést előterjesztő bíróság egyesítette a három ügyet, amelyek tárgyát e rendelet megsemmisítése iránti kérelem képezte.

37 Az alapeljárás felperesei a keresetük alátámasztása érdekében többek között arra hivatkoztak, hogy az említett rendelet, amely az olyan neveknek, mint a „steak" vagy a „kolbász", megtiltja a növényi fehérjéket tartalmazó feldolgozott termékek megjelölésére való használatát egyrészt abban az esetben, ha e név mellett nem szerepel további pontosítás, mint például „növényi" vagy „szója-", és másrészt még abban az esetben is, ha ilyen pontosítás feltüntetésre kerül, sérti az 1169/2011 rendelet több rendelkezését.

38 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az elé terjesztett jogalapok olyan kérdéseket vetnek fel, amelyek az általa eldöntendő jogvita megoldása szempontjából meghatározóak, és komoly nehézséget jelentenek.

39 E körülmények között a Conseil d'État (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„(1) Úgy kell-e értelmezni az [1169/2011 rendelet] 7. cikkének rendelkezéseit, amelyek előírják, hogy a fogyasztóknak olyan tájékoztatást kell adni, amely nem téveszti meg őket az élelmiszer azonossága, jellege és tulajdonságai tekintetében, hogy e rendelkezések az ugyanezen rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében és alkalmazásában egyedileg harmonizálják azt a tárgykört, hogy használhatóak-e a hús-, illetve a halászati ágazatból származó állati eredetű termékek megnevezései a növényi fehérjéket tartalmazó élelmiszereknek leírására, forgalmazására vagy reklámozására – ami megtévesztheti a fogyasztót –, miáltal a tagállamok e kérdésben nem avatkozhatnak be az ilyen megnevezések használatát szabályozó vagy megtiltó nemzeti intézkedések meghozatalával?

2) Az [1169/2011 rendelet] 17. cikkének rendelkezéseit, amelyek előírják, hogy előírt név hiányában az élelmiszert a szokásos nevével vagy a leíró nevével kell azonosítani, e rendelet VI. melléklete A. része 4. pontjának rendelkezéseivel összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezések ugyanezen rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében és alkalmazásában egyedileg harmonizálják az állati eredetű élelmiszereket jelölő, az előírt

nevektől eltérő nevek tartalmának és a növényi fehérjéket tartalmazó élelmiszerek leírására, forgalmazására vagy reklámozására való használatának a tárgykörét, ideértve azt az esetet is, amikor az élelmiszer valamennyi állati eredetű összetevőjét teljes mértékben növényi eredetű összetevőkkel helyettesítik, miáltal a tagállamok e kérdésben nem avatkozhatnak be az ilyen megnevezések használatát szabályozó vagy megtiltó nemzeti intézkedések meghozatalával?

3) Az első vagy a második kérdésre adott igenlő válasz esetén azzal az egyedi harmonizációval, amelyet a [1169/2011 rendelet] 38. cikkének (1) bekezdése értelmében és alkalmazásában az ugyanezen rendeletnek a VI. melléklete A. része 4. pontjának rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett 7. és 17. cikke végrehajt, ellentétes-e:
   a) ha egy tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely közigazgatási szankció kiszabását írja elő az e rendelet rendelkezéseiből eredő követelmények és tilalmak megsértése esetén?
   b) ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely meghatározza a növényi fehérjék azon küszöbértékét, amely alatt az állati eredetű élelmiszereket jelölő, az előírt nevektől eltérő megnevezéseknek a növényi fehérjéket tartalmazó élelmiszerek leírására, forgalmazására vagy reklámozására történő használata továbbra is megengedett?

4) Az első és a második kérdésre adott nemleges válasz esetén lehetővé teszik-e az [1169/2011 rendelet] 9. és 17. cikkének rendelkezései a tagállamok számára:
   a) olyan nemzeti intézkedés meghozatalát, amely meghatározza a növényi fehérjék azon küszöbértékét, amely alatt az állati eredetű élelmiszereket jelölő, az előírt nevektől eltérő megnevezéseknek a növényi fehérjéket tartalmazó élelmiszerek leírására, forgalmazására vagy reklámozására való használata megengedett?
   b) olyan nemzeti intézkedés meghozatalát, amely megtiltja egyes szokásos vagy leíró nevek használatát, még abban az esetben is, ha azokhoz a fogyasztó megfelelő tájékoztatását biztosító kiegészítő adatokat fűznek?
   c) a 4. a) és a 4. b) pontban említett intézkedéseknek kizárólag csak a tagállam saját területén gyártott termékek tekintetében való meghozatalát anélkül, hogy ebben az esetben a tagállam megsértené ezen intézkedések arányosságának elvét?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

40 Amint azt a Protéines France és a Beyond Meat a Bíróság előtti eljárás során hangsúlyozzák, a francia hatóságok elfogadták a 2024–144. sz. rendeletet, amelynek 9. cikke a 2022–947. sz. rendelet hatályon kívül helyezését írja elő.

41 Így a Bíróság elnöke a 2024. március 1-jei határozatával információkérést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz annak pontosítása érdekében, hogy a 2024–144. sz. rendelet elfogadása milyen következményekkel jár az alapeljárás tárgyának fennmaradására és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem kezelésére nézve.

42 E bíróság 2024. március 15-én benyújtotta az ezen információkérésre adott válaszát, valamint 2024. május 7-én e válasz kiegészítését, amelyet a második tanács elnöke a 2024. május 8-i határozatával engedélyezett.

43 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az előterjesztett kérdések a 2024–144. sz. rendelet elfogadása ellenére továbbra is meghatározóak az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása szempontjából. Konkrétabban az említett válaszban e bíróság rámutat egyrészt arra, hogy a 2022–947. sz. rendelet végrehajtását a jelen ítélet 33. pontjában említett végzés csak részben

függesztette fel. Következésképpen ezen utóbbi rendelet egyes rendelkezéseit ténylegesen alkalmazták 2022. október 1. – a 2022–947. sz. rendelet 8. cikke értelmében e rendelet hatálybalépésének időpontja – és 2024. április 30. között, amely utóbbi időpontban az említett rendeletet – a 2024–144. sz. rendelet 9. cikke alapján, amely rendelet a 8. cikke értelmében 2024. május 1-jén lépett hatályba – hatályon kívül helyezték. Másrészt az említett bíróság rámutat arra, hogy az alapeljárás több felperese is kifejezte azon szándékát, hogy a 2022–947. sz. rendelettel szemben már felhozott jogalapokkal vitatni kívánja előtte a 2024–144. sz. rendeletet is, mivel e két rendelet bizonyos rendelkezései azonosak.

44 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság benyújtott egy 2024. április 10-i végzést, amellyel több francia vállalkozás kérelme alapján, ideiglenes intézkedésről határozó bíróként eljárva felfüggesztette a 2024–144. sz. rendelet végrehajtását. E bíróság kifejti, hogy e felfüggesztés akadályát képezi a 2022–947. sz. rendelet hatályon kívül helyezésének.

45 A Bíróság információkérésére adott válaszban ily módon szolgáltatott tájékoztatásból az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt indított keresetek a 2024–144. sz. rendelet elfogadása ellenére nem váltak okafogyottá.

46 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a jogilag megkövetelt módon kifejti azokat az okokat, amelyek miatt a 2024–144. sz. rendeletnek az eljárás során történő elfogadása nem teszi hipotetikussá e kérelmet, amelyet tehát elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

47 Elöljáróban emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az 1169/2011 rendelet 17. cikkének és VI. melléklete A. része 4. pontjának rendelkezései e rendelet 7. cikkének rendelkezéseit a címkézésre vonatkozó különös előírásokkal egészítik ki annak érdekében, hogy megvédjék a fogyasztót a hamis tájékoztatással okozott megtévesztéstől (lásd e tekintetben: 2022. december 1-jei LSI-Germany ítélet, C-595/21, EU:C:2022:949, 31. pont)

48 Másrészt e rendelkezéseket az „előírt névnek”, a „szokásos névnek” és a „leíró névnek” az említett rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n), o), illetve p) pontjában foglalt meghatározására, valamint az ugyanezen rendelet 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt azon kötelezettségre tekintettel kell értelmezni, hogy az érintett élelmiszeren fel kell tüntetni annak nevét.

49 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az első és második kérdésével, amelyeket együttesen célszerű vizsgálni, lényegében arra vár választ, hogy az 1169/2011 rendelet 7. és 17. cikkét és VI. melléklete A. részének 4. pontját a 2. cikke (2) bekezdésének n), o) és p) pontjával, valamint 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azok az említett rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében egyedileg harmonizálják a fogyasztók azon kockázattal szembeni védelmét, hogy megtévesztésre kerülnek azáltal, hogy a hús- és halászati ágazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – neveket használnak olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek állati fehérjék helyett – akár teljes mértékben –

növényi fehérjéket tartalmaznak, és így az említett rendelkezésekkel ellentétes, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedéseket fogad el, amelyek az ilyen nevek használatát szabályozzák vagy megtiltják.

50 Az 1169/2011 rendelet 38. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében „[a]z e rendelet által egyedileg harmonizált tárgykörökben a tagállamok nem fogadhatnak el és nem tarthatnak fenn nemzeti intézkedéseket, kivéve, ha azt uniós jog megengedi”.

51 Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az 1169/2011 rendelet egyetlen rendelkezése sem sorolja fel, hogy e rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében véve melyek az e rendelet által „egyedileg harmonizált tárgykörök”, és e tárgyköröket az említett rendelet szövegének szigorú tiszteletben tartása mellett kell azonosítani (lásd ebben az értelemben: 2020. október 1-jei Groupe Lactalis ítélet, C-485/18, EU:C:2020:763, 25. pont).

52 A jelen ügyben meg kell határozni, hogy az 1169/2011 rendeletnek a jelen ítélet 49. pontjában említett egyéb rendelkezései egyedileg harmonizálják-e azt a tárgykört, amelyet a francia hatóságok a 2022–947. sz. rendelet elfogadásával kívántak szabályozni.

53 Az 1169/2011 rendelet 7. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, valamint annak pontosnak, egyértelműnek és a fogyasztók számára könnyen érthetőnek kell lennie.

54 E tekintetben konkrétan e rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) és d) pontjából következik, hogy az olyan megtévesztés, amelytől a fogyasztókat védeni kell, egyrészt az érintett élelmiszer jellemzőire, és különösen annak jellegére és összetételére, és másrészt annak lehetőségére vonatkozik, hogy a termék megjelenése, a leírás vagy a képi ábrázolások a fogyasztó számára „egy bizonyos élelmiszer vagy összetevő jelenlétét sugallják, noha valójában az élelmiszer egyik természetes alkotóelemét vagy szokásosan felhasznált összetevőjét más alkotóelemmel, illetve összetevővel helyettesítették.”

55 Ezenkívül az említett rendelet 7. cikkének (4) bekezdéséből az következik, hogy az e cikkben a fogyasztók tájékoztatására vonatkozóan előírt kötelezettségek az élelmiszerek reklámozására és kiszerelésére is vonatkoznak.

56 Ugyanezen rendelet 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében az élelmiszeren fel kell tüntetni a „nev[ét]”.

57 Az 1169/2011 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az élelmiszer megnevezése annak „előírt neve”. Ilyen előírt név hiányában ezen élelmiszer megnevezése annak „szokásos neve”. Ilyen szokásos név hiányában, vagy ha azt nem használják, a „leíró nevet” kell feltüntetni.

58 Az előző pontban említett három fogalom meghatározását e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n), o) és p) pontja tartalmazza. Így először is az élelmiszer „előírt neve” „a rá alkalmazandó uniós rendelkezésekben előírt neve, vagy ilyen uniós rendelkezések hiányában az abban a tagállamban alkalmazandó […] rendelkezésekben előírt név, amelyben az élelmiszert a végső fogyasztónak […] értékesítik.” Másodszor, az élelmiszer „szokásos neve” az élelmiszer értékesítésének helye szerinti tagállamban az élelmiszer neveként a fogyasztók által elfogadott név, amely nem igényel további magyarázatot. Harmadszor, az élelmiszer „leíró neve” az élelmiszerről leírást adó név, amely kellően világos ahhoz, hogy a fogyasztó megismerhesse annak valódi jellegét, és megkülönböztethesse más termékektől, amelyekkel esetleg össze lehetne téveszteni.

59 Az 1169/2011 rendelet 17. cikkének (5) bekezdése szerint az élelmiszer nevére vonatkozó külön rendelkezéseket és az azt kísérő adatokat e rendelet VI. melléklete állapítja meg.

60 E tekintetben az említett rendelet VI. melléklete A. részének 4. pontja előírja, hogy az olyan élelmiszerek esetében, amelyeknél a fogyasztók feltételezése szerint szokásosan vagy természetes módon jelen lévő valamely alkotóelemet vagy összetevőt más alkotóelemmel vagy összetevővel helyettesítették, a jelölésen – az összetevők felsorolásán kívül – egyértelműen meg kell nevezni a helyettesítésre részben vagy egészben használt alkotóelemet vagy összetevőt, mégpedig a termék megnevezésének közvetlen közelében, az utóbbihoz képest kellően jelentős betűmérettel.

61 Így az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1), (2) és (4) bekezdésének, 9. cikke (1) bekezdése a) pontjának, 17. cikke (1) és (5) bekezdésének, valamint VI. melléklete A. része 4. pontjának együttes olvasata alapján e rendelkezések a következőképpen foglalhatók össze.

62 Először is, az élelmiszereken fel kell tüntetni a nevüket. Másodszor e névnek előírt névnek, ilyen név hiányában szokásos névnek, vagy az utóbbi hiányában leíró névnek kell lennie. Harmadszor, az említett névnek pontosnak, egyértelműnek és a fogyasztók számára könnyen érthetőnek kell lennie. Negyedszer, ugyanezen név nem tévesztheti meg a fogyasztókat többek között az érintett élelmiszer jellemzői – amelyek között szerepel az élelmiszer jellege és összetétele –, valamint a természetes módon jelen lévő alkotóelemek vagy az általában használt összetevők különböző alkotóelemekkel vagy összetevőkkel való helyettesítése tekintetében. Ötödször, az ilyen követelményeket minden élelmiszer forgalmazása és reklámozása során tiszteletben kell tartani.

63 Ami az előírt neveket illeti, az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n) pontjában foglalt első eset szerint azokat uniós jogi rendelkezések írhatják elő. Így például e rendelet 2. cikke (1) bekezdésének f) pontja a „hús”, a „csontokról mechanikusan lefejtett hús”, az „előkészített hús”, a „halászati termék” és a „húskészítmények” fogalmának meghatározását illetően a 853/2004 rendelet I. mellékletére hivatkozik.

64 Mivel a „hús” fogalmát e melléklet 1.1 pontja úgy határozza meg, mint „az […] állatok élelmezési célra alkalmas részei”, az ilyen részeket nem tartalmazó élelmiszerre nem használható a „hús” név, még akkor sem, ha azt az alkotóelemek vagy összetevők helyettesítésére vonatkozó információk kísérik.

65 Az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n) pontjában szereplő második eset szerint az uniós jog által kötelezővé tett előírt név hiányában a tagállamok elfogadhatnak ilyen nevet megállapító nemzeti rendelkezéseket.

66 A jelen esetben egyrészt nem létezik olyan uniós jogi rendelkezés, amely a növényi fehérjékből készült termékek esetében bizonyos előírt nevek használatát tenné kötelezővé, vagy amely a termékekre vonatkozó előírt neveket pusztán amiatt tenné kötelezővé, hogy azokat állati eredetűként határozzák meg, további pontosítás nélkül.

67 Másrészt kétségtelen, hogy a jelen ítélet 33. pontjában említett végzésből az következik, hogy az alapeljárás keretében a francia hatóságok kizárták, hogy a 2022–947. sz. rendelet előírt nevet állapítana meg.

68 Amint azonban arra a főtanácsnok az indítványának a 84. pontjában rámutatott, azt a kérdést, hogy e hatóságok ilyen nevet fogadtak-e el, objektív módon kell értékelni.

69 Bár ezen értékelést a kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie, a Bíróság megadhatja a számára az uniós jog értelmezésének az ehhez szükséges támpontjait (lásd ebben az értelemben: 2019. július 4-i Baltic Media Alliance ítélet, C-622/17, EU:C:2019:566, 47. pont).

70 E tekintetben az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdése n) pontjának szövegéből kitűnik, hogy az előírt neveknek „előírtaknak” kell lenniük, azaz azokat az uniós jog vagy a tagállami jog rendelkezéseiben meg kell határozni az élelmiszer megjelölése céljából. Az előírt név elfogadása tehát abból áll, hogy egy konkrét kifejezést egy adott élelmiszerhez társítanak.

71 A fenti megfontolások fényében kell megvizsgálni azt az érvelést, amelyet az olasz kormány az írásbeli észrevételeiben fejtett ki, és amely szerint mivel a tagállamok az uniós jog rendelkezéseiben meghatározott előírt név hiányában intézkedéseket fogadhatnak el bizonyos élelmiszerek előírt nevének a megállapítása céljából, el kell ismerni a számukra azt a jogkört is, hogy bizonyos élelmiszerek esetében megtilthatják egyes elnevezések használatát. E kormány álláspontja szerint ugyanis egy adott név bizonyos élelmiszerek tekintetében történő használatának tilalma egyenértékű az előírt név olyan élelmiszerekre vonatkozó kötelezővé tételével, amelyek a szóban forgó tilalom tárgyát képező élelmiszerekétől eltérő jellemzőkkel rendelkeznek. Ezen érvelés alátámasztása érdekében az említett kormány a 2017. június 14-i TofuTown.com ítéletre (C-422/16, EU:C:2017:458) hivatkozik, amelyben a Bíróság kizárta, hogy a „tej” és a „tejtermékek” megnevezéseket a nem tőgyváladékból származó élelmiszerek megjelölésére lehessen használni.

72 Márpedig meg kell állapítani, hogy az 1169/2011 rendelet alkalmazásában az olyan intézkedések elfogadása, amelyek annak előírásában állnak, hogy az élelmiszereknek – többek között az összetételüket illetően – meg kell felelniük bizonyos feltételeknek ahhoz, hogy azokat az ezen intézkedések keretében előírt neveknek minősített kifejezésekkel meg lehessen jelölni, nem tekinthető egyenértékűnek azzal, ha olyan intézkedéseket fogadnak el, amelyek megtiltják bizonyos, ezen intézkedések által jogilag meg nem határozott kifejezések olyan élelmiszerek megjelölésére való használatát, amelyek többek között az összetételüket illetően bizonyos jellemzőkkel rendelkeznek.

73 Az előbbi intézkedések ugyanis a fogyasztó védelmének biztosítását teszik lehetővé, akinek ki kell tudnia indulni abból, hogy egy adott előírt névnek minősülő konkrét kifejezéssel megjelölt élelmiszer megfelel az e név használatára vonatkozóan konkrétan előírt feltételeknek. Ezzel szemben az utóbbi intézkedések nem a hatóság által előírt névként pontosan meghatározott kifejezések használatát tartják fenn a sajátos jellemzőkkel rendelkező élelmiszerek megjelölésére.

74 Az egyenértékűség e hiányát nem vonják kétségbe a 2017. június 14-i TofuTown.com ítéletből (C-422/16, EU:C:2017:458) levont következtetések sem.

75 Ezen ítélet 5., 8., 20–22., 25. és 28–30. pontjából ugyanis az következik, hogy a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o., helyesbítés: HL 2016. L 130., 9. o.; HL 2014. L 232., 25. o.; HL 2014. L 189., 261. o.) rendelkezései, amelyek értelmezését az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bíróságtól kérték, pontosan meghatározza azokat a követelményeket, amelyeknek az élelmiszereknek meg kell felelniük ahhoz, hogy a „tej” nevet és a „tejtermékek” körébe tartozó neveket azok tekintetében használni lehessen.

76 E rendelkezések értelmében egyrészt a „tej” név kizárólag a rendes tőgyváladékból származó termékekre korlátozódik. Másrészt a „tejtermékek” kizárólag tejből származó termékek, és az 1308/2013 rendelet mellékletében foglalt jegyzékben szereplő nevek, valamint az 1169/2011 rendelet 17. cikke értelmében vett, az említett termékek vonatkozásában ténylegesen használt nevek csak e termékek tekintetében használhatók.

77 A Bíróság a 2017. június 14-i TofuTown.com ítélet (C-422/16, EU:C:2017:458) rendelkező részében e sajátos jogi háttérre tekintettel állapította meg lényegében azt, hogy az említett rendelkezésekkel ellentétes az, ha a „tej” megjelölést és a kizárólag a „tejtermékek” számára fenntartott megjelöléseket a forgalmazás során vagy a reklámban tisztán növényi termék megjelölésére használják, még ha e megjelöléseket a szóban forgó termék növényi eredetét jelző magyarázó vagy leíró toldatokkal egészítik is ki, kivéve az uniós jog által előírt kivételeket.

78 Márpedig meg kell állapítani, hogy az uniós jog nem ír elő olyan szabályt, amely a 2022–947. sz. rendeletben vagy a 2024–144. sz. rendelet I. mellékletében felsorolt, a hús- és a halászati ágazatból származó kifejezéseket tartalmazó előírt neveknek a használatát bizonyos, kifejezetten állati eredetűként meghatározott élelmiszerek számára tartaná fenn. Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem következik, hogy a francia jogban léteznének ilyen szabályok.

79 Ebből következik, hogy a 2017. június 14-i TofuTown.com ítéletből (C-422/16, EU:C:2017:458) következő tanulságok az első és a második kérdés vizsgálata keretében nem vehetők át.

80 Következésképpen – azon vizsgálat sérelme nélkül, amelyet a jelen ítélet 67–69. pontjának megfelelően a kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie – meg kell állapítani, hogy a 2022–947. sz. rendelet nem tartalmaz az 1169/2011 rendelet értelmében vett „előírt nevet”, hanem arra a kérdésre vonatkozik, hogy melyek azok a „szokásos nevek” vagy „leíró nevek”, amelyek nem használhatók a növényifehérje-alapú élelmiszerek megjelölésére. Azt is meg kell határozni, hogy e fogalmakat e rendelet a 38. cikkének (1) bekezdése értelmében egyedileg harmonizálja-e.

81 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének o) és p) pontja nem írja elő, hogy a tagállamok elfogadhatnak olyan intézkedéseket, amelyek egy adott élelmiszer szokásos nevét vagy leíró nevét szabályozzák, ellentétben azzal, amit e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n) pontja az előírt nevek tekintetében előír.

82 E különbséget az magyarázza, hogy az uniós jogalkotó által e szokásos és leíró nevek tekintetében elfogadott fogalommeghatározásokra tekintettel e nevek terjedelmét a nemzeti hatóságok nem határozhatják meg általános és elvont módon. Amint arra ugyanis lényegében a Protéines France és az EVU hivatkozik, egyrészt egy név csak akkor tekinthető valamely élelmiszer szokásos nevének, ha a köznyelv, a nyelvhasználat, a szokás, a hagyományok és a gyakorlat alapján megállapítható, hogy a fogyasztók e nevet felismerik olyan névként, amely konkrétan azt a terméket jelöli, amelyhez társítják. Másrészt ahhoz, hogy egy név „leíró névnek” minősüljön, annak elolvasásakor érthetővé kell válnia annak, hogy melyek az azzal megjelölt élelmiszer fő jellemzői.

83 Következésképpen előírt név meghatározásának hiányában az 1169/2011 rendelet 38. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a tagállamok a növényifehérje-alapú élelmiszerek termelőit nem akadályozhatják általános és absztrakt tilalom útján abban, hogy eleget tegyenek azon kötelezettségüknek, hogy szokásos nevek vagy leíró nevek használatával tüntessék fel ezen élelmiszerek nevét.

84 Ami azt a kérdést illeti, hogy valamely tagállam elfogadhat-e általános és absztrakt intézkedéseket annak elkerülése érdekében, hogy bizonyos szokásos vagy leíró nevek használata megtévessze a fogyasztókat amiatt, hogy ezen utóbbiak nem részesülnek megfelelő tájékoztatásban azt illetően, hogy az e nevekkel jelölt élelmiszerekben az állati fehérjéket növényi fehérjékkel helyettesítették, emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a jelen ítélet 54. és 60. pontjából következik – az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja és VI. melléklete A. részének 4. pontja kifejezetten az élelmiszerek alkotóelemeinek vagy összetevőinek helyettesítésére vonatkozik. Következésképpen ezt a kérdést e rendelet a 38. cikkének (1) bekezdése értelmében egyedileg harmonizálja.

85 Az írásbeli észrevételeket előterjesztő kormányok, valamint az Európai Bizottság azonban lényegében arra hivatkoznak, hogy e rendelkezések nem vonatkoznak a jelen ügyben releváns helyzetre, amelyben az érintett élelmiszer összetétele teljesen megváltozik.

86 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2021. május 12-i Bundesrepublik Deutschland [Az Interpol vörös riasztása] ítélet, C-505/19, EU:C:2021:376, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

87 A szöveg szerinti értelmezés szintjén meg kell állapítani, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdése d) pontjának és VI. melléklete A. része 4. pontjának szövege valamely alkotóelemnek vagy összetevőnek más alkotóelemmel vagy összetevővel való helyettesítésére utal. Márpedig az, hogy ezek a rendelkezések alkotóelemet vagy összetevőt említenek, nem elegendő ahhoz, hogy azokat ne lehessen alkalmazni, ha a helyettesített alkotóelem vagy összetevő az élelmiszer egyetlen alkotóeleme vagy összetevője.

88 A rendszertani értelmezés szintjén emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja tartalmazza az „összetevő” fogalmának meghatározását, amely szerint az „minden anyag vagy termék, beleértve az aromákat, az élelmiszer-adalékanyagokat és élelmiszerenzimeket is, vagy összetett összetevő bármely összetevőjét is, amelyet élelmiszer előállításánál vagy elkészítésénél használnak fel, és a késztermékben még jelen van, akár módosult formában is”. Az említett rendelet 2. cikke (2) bekezdésének q) pontja úgy rendelkezik, hogy az „elsődleges összetevő” a meghatározása szerint „valamely élelmiszer olyan összetevője vagy összetevői, amelyek az adott élelmiszer több mint 50%-át teszik ki, vagy amelyet a fogyasztó rendszerint az adott élelmiszer nevével azonosít, és amely esetében legtöbbször mennyiségi jelölés szükséges”.

89 Márpedig ugyanezen rendelet 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja és VI. melléklete A. részének 4. pontja az „összetevő” kifejezést anélkül használja, hogy kizárná az „elsődleges összetevőket”. Következésképpen azok e rendelkezések értelmében helyettesíthetők.

90 A teleológiai értelmezés szintjén az 1169/2011 rendelet 1. cikkének a rendelet (1) és (3) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdéséből kitűnik, hogy e rendelet célja az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem alapvető rendelkezések elfogadásával történő biztosítása, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában és tájékoztatási igényeikben kialakult különbségeket, ugyanakkor biztosítva a belső piac zökkenőmentes működését.

91 Márpedig e magas szintű védelem veszélybe kerülhet, ha az élelmiszer valamely alkotóelemének vagy összetevőjének a más alkotóelemmel vagy összetevővel való helyettesítésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazandók abban az esetben, ha e helyettesítés olyan alkotóelemet vagy összetevőt érint, amely az élelmiszeren belül különösen jelentős, vagy akár annak az egyetlen alkotóelemét vagy összetevőjét képezi. Paradox módon ugyanis ennek nem az lenne az eredménye, hogy az uniós jog tiltaná ezen élelmiszer értékesítését és reklámozását, hanem az, hogy a fogyasztók védelme ilyen esetekben nem lenne harmonizált – és ebből következően biztosított –, ellentétben azzal az esettel, ha a helyettesítés tárgyát kevésbé jelentős alkotóelem vagy összetevő képezi.

92 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének d) pontja és VI. melléklete A. részének 4. pontja azon információk tárgykörére is vonatkozik, amelyeket a fogyasztóknak abban az esetben kell megadni, ha az érintett élelmiszer összetétele teljes mértékben megváltozik.

93 Egyébiránt a többek között e rendelkezésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a valamely alkotóelem vagy összetevő helyettesítésére vonatkozó információnak az élelmiszer nevének közvetlen közelében történő feltüntetése elegendő ahhoz, hogy megvédje a fogyasztót a megtévesztés veszélyétől (lásd e tekintetben: 2022. december 1-jei LSI-Germany ítélet, C-595/21, EU:C:2022:949, 32 és 34. pont).

94 Következésképpen, amint arra lényegében a Beyond Meat rámutat, az említett rendelkezések olyan megdönthető vélelmet állítanak fel, amelynek értelmében az e rendelkezések által előírt módon szolgáltatott információk megfelelő védelmet nyújtanak a fogyasztók számára, beleértve azon egyetlen alkotóelem vagy összetevő teljes helyettesítésének az esetét is, amelyet érintően a fogyasztók arra számíthatnak, hogy a bizonyos kifejezést tartalmazó szokásos névvel vagy leíró névvel megjelölt élelmiszer azt tartalmazza.

95 Továbbra is fennáll azonban, hogy ha valamely nemzeti hatóság úgy ítéli meg, hogy valamely élelmiszer értékesítésének vagy reklámozásának konkrét módja félrevezeti a fogyasztót, eljárást indíthat az érintett élelmiszeripari vállalkozóval szemben, aki az 1169/2011 rendelet 8. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében felelős az ezen élelmiszeren szereplő információkért, és akinek biztosítania kell ezen információk feltüntetését és helytállóságát, valamint bizonyítania kell, hogy a fent említett vélelem megdőlt.

96 A fentiek összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1169/2011 rendelet 7. és 17. cikkét, valamint VI. melléklete A. részének 4. pontját a 2. cikke (2) bekezdésének n), o) és p) pontjával, valamint 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azok az említett rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében egyedileg harmonizálják a fogyasztók azon kockázattal szembeni védelmét, hogy megtévesztésre kerülnek azáltal, hogy a hús- és a halászati ágazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – neveket használnak olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek állati fehérjék helyett – akár teljes mértékben –

növényi fehérjéket tartalmaznak, és így az említett rendelkezésekkel ellentétes, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedéseket fogad el, amelyek az ilyen nevek használatát szabályozzák vagy megtiltják.

A harmadik kérdésről

97 A kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az első vagy a második kérdésre adott igenlő válasz esetén az 1169/2011 rendelet 38. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e kérdések tárgyát képező rendelkezések által végrehajtott egyedi harmonizáció kizárja, hogy valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hozzon, amely egyrészt az e rendelet rendelkezéseiből eredő előírások és tilalmak megsértése esetére közigazgatási szankciók kiszabását vezeti be, és másrészt meghatározza a növényi fehérjék azon arányát, amely alatt továbbra is engedélyezett a hús- és a halászati ágazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – nevek használata olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek növényi fehérjéket tartalmaznak.

98 A harmadik kérdésnek a 2022–947. sz. rendelet 6. és 7. cikkéből eredő tilalmakra és szankciókra vonatkozó első részét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a 178/2002 rendelet 17. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében a tagállamok meghatározzák az élelmiszerekre vonatkozó jogszabályok megszegésére vonatkozó intézkedések és szankciók szabályait, és ezen intézkedéseknek és szankcióknak hatékonyaknak és arányosaknak kell lenniük, valamint visszatartó erővel kell rendelkezniük.

99 E rendelet 3. cikkének 1. pontja értelmében egyrészt „élelmiszerjog” alatt általában az élelmiszerekre, és különösen az élelmiszerek biztonságára vonatkozó, az Unióban vagy a nemzeti jogban elfogadott törvényeket, rendeleteket és közigazgatási rendelkezéseket kell érteni. Másrészt az élelmiszerjog az élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és forgalmazásának valamennyi szakaszára kiterjed.

100 Az említett rendelet 8. cikkéből az következik, hogy az élelmiszerjog célja a fogyasztók érdekeinek védelme, és többek között a csalárd vagy megtévesztő gyakorlat és a fogyasztót félrevezető egyéb módszerek alkalmazásának a megelőzése.

101 A 178/2002 rendeletre vonatkozó ezen információk az 1169/2011 rendelet tekintetében is relevánsak.

102 Az 1169/2011 rendelet 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint ugyanis e rendelet alkalmazásában az „élelmiszerjog” fogalmát a 178/2002 rendelet 3. cikkének 1. pontja határozza meg. Az 1169/2011 rendelet (4) preambulumbekezdése emlékeztet arra, hogy a 178/2002 rendelet értelmében az élelmiszerjog egyik általános elve, hogy a fogyasztók számára lehetővé tegye a fogyasztott élelmiszerek megfelelő tájékoztatás alapján történő kiválasztását, és megelőzze a fogyasztókat félrevezető gyakorlat alkalmazását.

103 Mivel az élelmiszerjog magában foglalja az 1169/2011 rendeletet, és e rendelet bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi nemzeti intézkedések elfogadását, a tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erővel rendelkező szankciókat kell előírniuk az említett rendelet vagy ezen intézkedések megsértése esetére.

104 Következésképpen az első és a második kérdésben említett rendelkezések által végrehajtott egyedi harmonizáció nem akadálya annak, hogy valamely tagállam közigazgatási szankciókat írjon elő az e rendelkezésekből vagy az említett rendelkezéseknek megfelelő nemzeti intézkedésekből eredő előírások vagy tilalmak megsértése esetére.

105 A harmadik kérdés második részét illetően meg kell állapítani, hogy a növényi fehérjék azon maximális arányának – a 2022–947. sz. rendelet 3. cikkének (1) bekezdéséből következőhöz hasonló – meghatározása, amelyig megengedett az élelmiszereknek a bizonyos szokásos névvel vagy leíró névvel való megjelölése, egyenértékű e nevek használatának szabályozásával, anélkül azonban, hogy előírt név elfogadására kerülne sor. Márpedig, mivel az első és a második kérdés tárgyát képező rendelkezések egyedileg harmonizálják az említett nevek használatát, a tagállamok e tekintetben nem fogadhatnak el intézkedést az uniós jog egységességének veszélyeztetése nélkül.

106 A fentiek összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1169/2011 rendelet 38. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az első és a második kérdésre adott válaszban megállapított egyedi harmonizáció nem képezi akadályát annak, hogy valamely tagállam közigazgatási szankciókat vezessen be az e rendelet rendelkezéseiből eredő előírások és tilalmak, valamint az e rendeletnek megfelelő nemzeti intézkedések megsértése esetére. Ezzel szemben ezen egyedi harmonizációval ellentétes az, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely meghatározza a növényi fehérjék azon arányát, amely alatt továbbra is engedélyezett a húságazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – nevek használata olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek növényi fehérjéket tartalmaznak.

A negyedik kérdésről

107 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság közli, hogy a negyedik kérdést csak arra az esetre teszi fel, ha az első és a második kérdésre nemleges választ kell adni, a negyedik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

108 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. és 17. cikkét, valamint a 1169/2011 rendelet VI. melléklete A. részének 4. pontját a 2. cikke (2) bekezdésének o) és p) pontjával és 9. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azok e rendelet 38. cikkének (1) bekezdése értelmében egyedileg harmonizálják a fogyasztók azon kockázattal szembeni védelmét, hogy megtévesztésre kerülnek azáltal, hogy a hús- és a halászati ágazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – neveket használnak olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek állati fehérjék helyett – akár teljes mértékben – növényi fehérjéket tartalmaznak, és így az említett rendelkezésekkel ellentétes, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedéseket fogad el, amelyek az ilyen nevek használatát szabályozzák vagy megtiltják.

2) Az 1169/2011 rendelet 38. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a rendelkező rész 1. pontjában megállapított egyedi harmonizáció nem képezi akadályát annak, hogy valamely tagállam közigazgatási szankciókat írjon elő az e rendelet rendelkezéseiből eredő előírások és tilalmak, valamint az e rendeletnek megfelelő nemzeti intézkedések megsértése esetére. Ezzel szemben ezen egyedi harmonizációval ellentétes az, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely meghatározza a növényi fehérjék azon arányát, amely alatt továbbra is engedélyezett a húságazatból származó kifejezésekből álló – nem előírt névnek minősülő – nevek használata olyan élelmiszerek leírásához, forgalmazásához vagy reklámozásához, amelyek növényi fehérjéket tartalmaznak.

Aláírások